

NACIONALNA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA
Hrvatski zavod za knjižničarstvo
Hrvatske bratske zajednice 4
10000 Zagreb

**PROJEKT „IZRADA, OBJAVLJIVANJE I ODRŽAVANJE NACIONALNOG PRAVILNIKA
ZA KATALOGIZACIJU“**
STRUČNI ODBOR ZA IZRADU NPK

U Zagrebu, 27. siječnja 2016.

Zapisnik

12. sastanka Stručnog odbora za izradu NPK, Jezerčica, 11.-15. siječnja 2016.

Prisutni članovi SO: Jelena Balog Vojak, Tanja Buzina, Vesna Hodak, Vesna Lovrić-Plantić, Kornelija Petr Balog, Snježana Radovanlija Mileusnić i Mirna Willer (predsjednica).

Ostali prisutni: Tinka Katić (koordinatorica), Ana Vukadin (urednica), Goran Zlodi (savjetnik).

Ispričani: Ana Barbarić, Jozo Ivanović, Marijana Tomić (tajnica SO).

Ad 1

Prihvaćen je dopunjeni Dnevni red:

1. Prihvaćanje Dnevnog reda.
2. Prihvaćanje Zapisnika Desetog sastanka SO za izradu NPK.
3. Prihvaćanje izvještaja s Jedanaestog sastanka SO za izradu NPK.
4. Izvještaj o obavljenim aktivnostima prema Zapisniku 10. sastanka SO za izradu NPK.
5. Izvještaj o izvršenju II. faze Programa „Izrada, objavljivanje i održavanje nacionalnog pravilnika za katalogizaciju“ i plan rada za III. fazu, 2016.
6. Specifikacija IT platforme za izradu, objavljivanje i održavanje pravilnika (zadatak 19/14): izvještaj.
7. Prijedlog Plana objavljivanja, marketinga i distribucije/korištenja pravilnika.
8. Organizacija i provođenje stručne rasprave o pravilima koja je prihvatio Stručni odbor.
9. Analiza ISBD poglavlja A (zadaci 1/15, 24/15a, 24/15b, 25/15, 26/15, 27/15, 28/15, 29/15, 30/15a, 30/15b, 31/15a, 31/15b, 31/15c, 32/15a, 32/15b, 33/15, 34/15, 35/15, 48/15a/b).
10. Usvajanje teksta dovršenih pravila za opis (zadaci 29/14, 3/15).
11. Pristupnice (zadaci 4b/15, 38/15a-d, 42/15).
12. Razno.
13. Datum i mjesto idućeg sastanka.

Ad 2

Zapisnik Desetog sastanka SO za izradu NPK jednoglasno je prihvaćen.

Ad 3

Izvještaj s Jedanaestog sastanka SO za izradu NPK jednoglasno je prihvaćen.

Ad 4

Izvještaj o obavljenim aktivnostima prema Zapisniku Desetog sastanka SO za izradu NPK:

Aktivnost 19/14: Obavljeno, v. Ad 6.

Aktivnost 21/14: Odgođeno za ožujak 2016., v. Ad 11.

Aktivnost 22/14b: Obavljeno; objaviti ver. 1.0.

Aktivnost 25/14b: Pratiti aktivnosti vezane uz javnu raspravu i objavljivanje *Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije.*

Zaključak: Uputiti preporuku o korištenju NPK s obrazloženjem.

Aktivnost 1/16: Uputiti prijedlog dopune *Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije* u odnosu na NPK; zadužena T. Katić; po objavi javne rasprave.

Aktivnost 26/14: Obavljeno; objaviti ver. 1.0.

Aktivnost 29/14: Djelomično obavljeno, v. Ad 10.

Aktivnost 1/15: Djelomično obavljeno; u zadužena osoba dodati V. Lovrić Plantić, v. Ad 9.

Aktivnost 3/15: Odgođeno, v. Ad 10.

Aktivnost 4b/15: Obavljeno, v. Ad 11.

Aktivnost 21/15: Odgođeno za veljaču 2016.

Aktivnost 22/15a: Obavljeno.

Aktivnost 22/15b: Obavljeno.

Aktivnost 22/15c: Odgođeno za ožujak 2016., v. Ad 9.

Aktivnost 23/15a: Obavljeno, v. Ad 9.

Aktivnost 23/15b: Raspravljeno, v. Ad 9.

Aktivnost 24/15a: Obavljeno: SO definirao predmet arhivskog opisa, v. Ad 9.

Aktivnosti 24/15b-26/15: Obavljeno, v. Ad 9.

Aktivnost 27/15: Odgođeno za veljaču 2016.

Aktivnost 28/15: Obavljeno, v. Ad 9.

Aktivnost 29/15: Odgođeno do objave *Pravilnika*.

Aktivnost 30/15a: Odgođeno do lipnja 2016.

Aktivnost 30/15b: Odgođeno do lipnja 2016.

Aktivnost 31/15c: Obavljeno, v. Ad 9.

Aktivnost 32/15a: Obavljeno, v. Ad 9.

Aktivnost 33/15: Obavljeno, v. Ad 9.

Aktivnost 34/15: Odgođeno za veljaču 2016.

Aktivnost 35/15: Obavljeno, v. Ad 9.

Aktivnost 36/15a: Djelomično obavljeno (Skupine 0-6), v. Ad 10; dovršiti do ožujka 2016.

Aktivnost 36/15b: Djelomično obavljeno (Skupine 0-6), v. Ad 10; dovršiti do ožujka 2016.

Aktivnost 36/15c: Odgođeno do daljnjega (*Izjava o međunarodnim kataložnim načelima* nije objavljena).

Aktivnost 37/15a: Odgođeno do daljnjega (FRBR-LRM nije stavljen na javnu raspravu).

Aktivnost 37/15b: Odgođeno do daljnjega (FRBR-LRM nije stavljen na javnu raspravu).

Aktivnost 37/15c: Odgođeno do daljnjega (*Izjava o međunarodnim kataložnim načelima* i FRBR-LRM nisu stavljeni na javnu raspravu).

Aktivnost 38/15a: Odgođeno do ožujka 2016.

Aktivnost 38/15b: Obavljeno, v. Ad 11.

Aktivnost 38/15c: Obavljeno, v. Ad 11.

Aktivnost 38/15d: Odgođeno do lipnja 2016.

Aktivnost 39/15: Obavljeno, v. Ad 9.

Aktivnost 41/15a: Obavljeno, v. Ad 11.

Aktivnost 41/15b: Odgođeno do ožujka 2016.

Aktivnost 41/15a: Obavljeno za arhivistički opis, v. Ad 11.

Aktivnost 42/15: Odgođeno do ožujka 2016. Dodati u Zadužena osoba: T. Buzina, V. Hodak, A. Vukadin, v. Ad 11.

Aktivnost 48/15a: Obavljeno, v. Ad 9.

Aktivnost 48/15b: Raspravljeno, v. Ad 9.

Aktivnost 49/15: Odgođeno do daljnjega (*Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije* nije objavljen).

Ad 5

T. Katić kratko je prikazala privremene izvještaje o izvršenju II. faze Programa „Izrada, objavljivanje i održavanje nacionalnog pravilnika za katalogizaciju“ koje je u studenom 2015. podnijela Hrvatskom knjižničnom vijeću i Hrvatskom arhivskom vijeću Ministarstva kulture. Posebno se osvrnula na financijski dio izvještaja prema kojem su odvojena sredstva za izradu programa za online verziju pravilnika (Programska i informatička podrška za izradu sustava za izradu, objavljivanje i održavanje

pravilnika za katalogizaciju te informacijskog i sadržajnog okruženja za upravljanje korištenjem pravilnika i sustava) i potpisan ugovor s tvrtkom „Boje brojeva“ iz Zagreba za njegovu izradu. Ugovor je potpisan u skladu s raspravom i drugim zaključkom 5. sjednice Upravnog odbora za izradu nacionalnog pravilnika za katalogizaciju održane 23. ožujka 2015. te zaključcima sa sastanaka *Ad hoc* radne grupe za izradu sustava (M. Willer, T. Katić, I. Petrijevcin Vuksanović, A. Vukadin) s glavnom ravnateljicom NSK T. Petrić.

Na 5. sjednici članovi Upravnog odbora suglasili su se da je prihvatljiv predloženi Model 2 (vanjski izvođač za izradu sustava te njegova predaja ustanovi određenoj za domaćina sustava). Također su predložili Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu za domaćina sustava, a Sveučilišni računski centar (Srce) za potencijalnog izvođača sustava. Na sastanku u Srcu, 13. travnja 2015., Z. Bekić kazao je da Srce ne može preuzimati nove obveze do kraja 2016. zbog velikog porasta opsega poslova i aktualnog problema s manjkom djelatnika koji bi te poslove mogli obaviti. Na sastanku *Ad hoc* radne grupe s glavnom ravnateljicom NSK T. Petrić 18. rujna 2015. zaključeno je da s obzirom na nedostatak programera u Odjelu IT ne postoje odgovarajući organizacijski preduvjeti za izradu sustava u NSK te da se zatraži ponuda od vanjskog izvođača. Prikupljene su 4 neobvezujuće ponude, od kojih je u konačnici kao najpovoljnija odabrana tvrtka „Boje brojeva“. Ugovor je sklopljen na ukupan iznos od 110.000,00 kn s PDV-om. Za isplatu avansa (43.210,00 kn) korištena su sredstva Ministarstva kulture – arhivska djelatnost za 2015. Ostatak sredstava namaknut će se od sredstava Ministarstva kulture – knjižnična djelatnost za 2016. i sredstava Nacionalne i sveučilišne knjižnice, prema dogovoru na sastanku glavne ravnateljice NSK i *Ad hoc* radne grupe 13. studenog 2015.

Stručni odbor potvrdio je Plan rada za III. fazu rada na projektu u 2016. koji je u kolovozu 2015. prihvatio Upravni odbor kao dio dokumentacije za prijavu nastavka rada na natječaj Ministarstva kulture (knjižnična, arhivska i muzejska djelatnost), uz manju korekciju rokova izvršenja pojedinih zadataka. Stručni odbor donio je operativni plan rada za sva četiri kvartala 2016., te odredio postupke usvajanja pravila: Stručni odbor na sjednicama usvaja pravila koja je izradila urednica, dijelovi usvojenog teksta (npr. Opis (1)) predstavljaju se i raspravljaju na AKM radnim grupama, prijedloge dopuna i izmjena pravila s primjerima urednica priprema Stručnom odboru za usvajanje.

Potvrđeni su strani savjetnici A. J. Gilliland (arhivi), R. Stein (muzeji) i G. Dunsire (knjižnice), te I. Despot i N. Tomašević (objavljivanje pravilnika). Zbog ograničenih financijskih sredstava za rad na projektu, Stručni odbor je preporučio da troškove inozemnih savjetnika snose suradne ustanove u okviru svojih redovnih aktivnosti, a u skladu sa svojim mogućnostima.

Operativni plan rada za 2016.					
2016.	Urednica	RG arhivskih djelatnika	RG knjižničnih djelatnika	RG muzejskih djelatnika	Ostale radne grupe
siječanj-ožujak	Pravila za opis (1); testiranje IT platforme	Izbor i oblik pristupnica, PPIAK, Dio 1., III; analiza PPIAK, Dio 1., II s aspekta modela NPK	Izbor i oblik pristupnica, PPIAK, Dio 1., III; analiza PPIAK, Dio 1., II s aspekta modela NPK	Izbor i oblik pristupnica, PPIAK, Dio 1., III	Grupa za vrstu autorstva (uloge/odnosi); Grupa za kratice; Grupa za testiranje IT platforme
travanj-lipanj	Pravila za opis (2) i uvodno poglavlje (za opis)	Opis (1): analiza i usvajanje; dodavanje primjera	Opis (1): analiza i usvajanje; dodavanje primjera	Opis (1): analiza i usvajanje; dodavanje primjera	Grupa za vrstu autorstva (uloge/odnosi); Grupa za kratice; Grupa za testiranje IT platforme
srpanj-rujan	Pravila za pristupnice: entiteti i odnosi; usklađivanje pravila s usvojenim dopunama	Opis (2): analiza i usvajanje; dodavanje primjera	Opis (2): analiza i usvajanje; dodavanje primjera	Opis (2): analiza i usvajanje; dodavanje primjera	Grupa za vrstu autorstva (uloge/odnosi); Grupa za mapiranje elemenata opisa
listopad-prosinac	Uvodno poglavlje; usklađivanje pravila s usvojenim dopunama	Pravila za pristupnice: entiteti i odnosi: analiza i usvajanje; dodavanje primjera	Pravila za pristupnice: entiteti i odnosi: analiza i usvajanje; dodavanje primjera	Pravila za pristupnice: entiteti i odnosi: analiza i usvajanje; dodavanje primjera	Grupa za mapiranje elemenata opisa, modela i izradu dodataka

Ad 6

A. Vukadin podnijela je izvještaj o obavljenim konzultacijama za izradu programa za online verziju pravilnika i planom za testiranje. Specifikacija programa nalazi se u prilogu.

Aktivnost 2/16: testirati program za online verziju pravilnika; zaduženi A. Vukadin, M. Orešković, SO; ožujak-lipanj 2016.

Ad 7

M. Willer ukratko je izvijestila o radionici koju je savjetnica na projektu I. Despot, u suradnji s N. Tomašević, održala na 19. seminaru AKM, Rovinj, 26. studenoga 2015. pod naslovom „Marketinški plan za osiguranje vidljivosti i bolju prihvaćenosti projekta *Izrada, objavljivanje i održavanje nacionalnog pravilnika za katalogizaciju*“. Raspravljen je model i plan objavljivanja koji će se predložiti Upravnom odboru:

Naslov: Baštinska građa: pravila za opis i pristup / Pravila za opis baštinske građe / Pravila za opis građe u arhivima, knjižnicama, muzejima

Urednik: Ana Vukadin

Suradnici: članovi SO i radnih grupa (prema potrebi navesti godinu rada u grupi)

Usvojio: Upravni odbor Projekta (supotpisnici)

Nakladnici: NSK, HDA i MDC (u skladu sa svojom strategijom, zadaćama i statusom ustanove mogu osigurati stabilnost publikacije, promociju i edukaciju, održavanje i osuvremenjivanje te daljnji razvoj pravilnika (deskriptivnog i predmetnog)

Format objavljivanja: online publikacija u 2017.; tiskana verzija u 2018.

Planu će se priložiti i prijedlog modela financiranja održavanja i razvoja te korištenja pravilnika.

Aktivnost 3/16: izraditi i uputiti prijedlog Plana objavljivanja i održavanja pravilnika na razmatranje i usvajanje Upravnom odboru; zadužene M. Willer, T. Katić, A. Vukadin, I. Despot, N. Tomašević; ožujak 2016.

Ad 8

Odlučeno je da se stručna rasprava o pravilima koja je prihvatio Stručni odbor organizira u okviru radnih grupa prema operativnom planu rada. Predloženo je da se organizira zajednička rasprava muzejske i arhivističke zajednica, te zasebno knjižnične zajednice. Uz prijedloge dopuna/izmjena treba priložiti i odgovarajuće primjere.

Aktivnost 4/16: organizirati raspravu o usvojenim pravilima za članove radnih grupa; A. Vukadin, M. Willer, T. Katić, predsjednici RG-a; ožujak-prosinac, 2016.

Ustanovljeno je da je potrebna dodatna edukacija članova SO i radnih grupa o povezanim podacima i utjecaju te tehnologije na izradu NPK.

Aktivnost 5/16: organizirati radionicu o povezanim podacima za članove SO i RG-a; zadužena M. Willer; ožujak-svibanj 2016.

Ad 9

Vežano uz zadatke 1/15, 24/15a, 24/15b, 25/15, 26/15, 27/15, 28/15, 29/15, 30/15a, 30/15b, 31/15a, 31/15b, 31/15c, 32/15a, 32/15b, 33/15, 34/15, 35/15, 48/15a/b raspravljen je nacrt Uvodnog poglavlja za opis na temelju ISBD, poglavlje A koji je izradila M. Willer. Nacrt će se doraditi u skladu s raspravom i prihvaćenim prijedlozima. Nacrt će se proširiti načelima za izradu pristupnica i odnosima među entitetima.

Aktivnost 6/16: doraditi Uvodno poglavlje za opis; zadužena A. Vukadin; ožujak-travanj, 2016.

Ad 10

A. Vukadin izradila je tekst pravila za elemente ISBD skupina O Oblik sadržaja i vrsta medija, 3 Podaci specifični za vrstu građe, 4 Izdavanje, proizvodnja i/ili raspačavanje i 5 Materijalni opis s odgovarajućim napomenama (dio skupine 7), te pripremila tablice *Mapiranje elemenata ISBD, RDA, ISAD(G), CDWA/CCO i FRBR-LRM* i *Usporedne definicije ISBD i NPK* za navedene elemente opisa (zadatak 29/14).

Stručni odbor raspravio je i usvojio tekst pravila i tablice za elemente skupina 0, 3 i 5. Dogovoreno je da će se pravila dopuniti primjerima koje će predložiti radne grupe prema zadatku 3/15 i operativnom planu rada. Zbog pomanjkanja vremena, rasprava i usvajanje pravila za elemente skupine 5 i elektroničku građu ostavljena je za idući sastanak (veljača, 2016.).

Raspravljen je i način označivanja pojedinih elemenata što je usko povezano s izradom programa za online verziju pravilnika i njegovo korištenje. Potvrđene su predložene kategorije: naziv, pripadajuća klasa odnosno domena (FRBR entiteti: D-I-Po-Jg) i raspon (obje kategorije prema standardu RDF za povezane podatke), status obveznosti (za pojedinu vrstu opisa - arhivistički, bibliografski ili muzejski, i/ili pojedinu vrstu građe) i ponovljivost. Pravila uz određeni element sadrže definiciju elementa i njegov opseg, te propise od općeg prema specifičnom ovisno o vrsti građe. Takav pristup osigurava konzistentnost pravila neovisno o izboru elemenata za pojedinu vrstu opisa, odnosno da se pravilima za pojedini element može pristupiti prema odabranoj funkciji, odnosno da ih se u online verziji pravilnika može pretraživati prema odabranom podskupu elemenata. Npr., mogu se odabrati skup pravila za obvezne elemente muzejskog ili arhivističkog opisa, za vrstu građe (npr., kartografsku) ili pak za elemente koji opisuju entitete Pojavni oblik, Izraz itd. Time se omogućuje izrada kataloga prema potrebama pojedine vrste opisa usklađene s *Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije*, ISAD(G)-om ili ISBD-om, ili s konceptualnim modelom FRBR-LRM.

Usvojeni su entiteti modela FRBR-LRM: Djelo, Izraz, Pojavni oblik, Jedinica građe; Osoba, Korporativno tijelo i Obitelj; Agent, Mjesto, Razdoblje, Nomen i Res. Pojedina vrsta građe definirat će se prema obliku sadržaja u kombinaciji s obilježjima sadržaja (prema elementu Oblik sadržaja skupine 0 ISBD-a).

Aktivnost 7/16: izraditi popis vrsta građe prema Oblik sadržaja i obilježje, ISBD; zadužena A. Vukadin; ožujak 2016.

U zamjenu za *jedinica građe* (*resource* u ISBD-u, arhivsko gradivo, muzejski predmet) usvojen je izraz *jedinica opisa* koji služi kao objedinjujući izraz za entitete D-I-Po-Jg, odnosno aspekte cjeline koju čini jedinica opisa.¹ No, potrebno je utvrditi radi li se samo o *terminusu technicusu* pri izradi pravila ili o entitetu koji bi bio domena elemenata opisa prema ISBD-u, ISAD(G)-u itd.

Aktivnost 8/16: utvrditi značenje izraza *jedinice opisa* kao entiteta ili kao *terminusa technicusu* za izradu pravila; zadužene M. Willer, A. Vukadin, P. Perožić; ožujak 2016.

Ad 11

Raspravljani su popisi vrsta odgovornosti (uloge/odnosi) prema entitetima Djelo-Izraz-Pojavni oblik-Jedinica građe koje su priredile knjižnična i muzejska zajednica (zadaci **38/15a-c**). Popis knjižnične zajednice sadrži usporedne nazive vrsta odgovornosti preuzete iz bibliografskog formata UNIMARC te pravilnika RDA i PPIAK uz definicije na hrvatskom jeziku kategorizirane prema entitetima D-I-Po-Jg. Popis muzejske zajednice, pretežno umjetničkih muzeja, sačinjen je prema AAT-u, a sadrži nazive i definicije na hrvatskom i engleskom jeziku te odgovarajuće identifikatore. A. Vukadin je upozorila da je funkcija AAT-a prikazati vrste odgovornosti (zanimanja) u semantičkom odnosu unutar tezaurusa, i time je njihova funkcionalnost drugačija od one u NPK-u u kojem se vrste odgovornosti trebaju prikazati kao sintagmatski odnosi (npr. *je autor od*).

Arhivistička zajednica nije dostavila popis.

Zaključak: Dostaviti popis arhivističke zajednice za vrste odgovornosti i raspraviti mogućnost kategorizacije vrsta odgovornosti prema entitetima D-I-Po-Jg do ožujka 2016.

Zaključak: Upotpuniti popis muzejske zajednice vrstama odgovornosti iz ostalih vrsta muzeja, ujednačiti tekst i raspraviti mogućnost kategorizacije vrsta odgovornosti prema entitetima D-I-Po-Jg.

Zaključak: Raspraviti popis vrste odgovornosti knjižnične zajednice zajedno sa zadacima **42/15** (izraditi dokument za raspravu o odnosu definicije autorstva/stvaralaštva s vrstama pristupnica) i **4b/15** (izraditi analizu PPIAK-a 1), te razmotriti u odnosu na zadatak **38/15d** (izraditi usporednu analizu vrsta autorstva definiranih u *Zakonu o autorskim i srodnim pravima* u odnosu na vrste autorstva u UNIMARC-u).

Zaključak: Ujediniti popise triju zajednica u jedan.

Aktivnost 9/16: Izraditi cjelovit popis vrsta odgovornosti (odnosa) prema entitetima D-I-Po-Jg; zaduženi J. Ivanović ili R. Bućin, V. Lovrić Plantić, K. Petr Balog, S. Radovanlija Mileusnić (voditeljica Radne grupe za vrste odgovornosti), M. Tomić; rujan 2016.

Ad 12

Nije bilo rasprave.

Ad 13

Idući dvodnevni sastanak održat će se 15.-16. veljače 2016., a petodnevni sastanak 18.-22. travnja 2016. u Zagrebu.

Zapisale: Mirna Willer, Tinka Katić

¹ Vidi: Resource (ISBD) and Work, Expression, Manifestation, Item (FRBRer) semantic relationship by Gordon Dunsire (28 July 2013) Amended 6 October 2013, following comments by Patrick Le Boeuf and discussion at IFLA 2013, <http://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/isbd/OtherDocumentation/resource-wemi.pdf>

Prilozi:

- Popis aktivnosti SO sa stanjem 11.-15. siječnja 2016.
- Izvještaji o izvršenju II. faze Programa „Izrada, objavljivanje i održavanje nacionalnog pravilnika za katalogizaciju“
- Specifikacija za izradu programa za online verziju pravilnika ((Programska i informatička podrška za izradu sustava za izradu, objavljivanje i održavanje pravilnika za katalogizaciju te informacijskog i sadržajnog okruženja za upravljanje korištenjem pravilnika i sustava)